

El Ple de l'Ajuntament Ple, en sessió ordinària celebrada el dia 27 de juliol de 2009, va aprovar definitivament les Modificacions dels protocols de les festes de Sant Llorenç. Que durant l'exposició pública del les Modificacions dels protocols, no s'ha presentat cap reclamació, per la qual cosa es publica íntegrament en el BOIB, d'acord amb l'article 103 de 20/2006, del 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears, que literalment diu:

'PROTOCOLS DE LES FESTES QUE ES CELEBREN A LA CIUTAT D'ALAIOR EN HONOR A SANT LLORENÇ

Les diferents festes patronals i populars que se celebren arreu de Menorca marquen el caràcter dels illencs.

Totes les festes dels pobles de Menorca tenen punts en comú i una sèrie de diferències que d'una manera o altra defineixen un poc l'esperit que com a pobles els identifica.

L'eix central de les festes a Menorca és la qualcada, els cavalls i les persones que hi participen, es a dir els caixers. Des de fa molt temps s'han anat celebrant arreu de tots el pobles de la nostra illa aquestes festes de cavalls i cavallers. Normes, costums, que s'han anat transmetent de pares a fills unes, i altres que han quedat gravades a la memòria col·lectiva del poble. Costums i normes assumits per tradició o per regles.

El present que vivim moltes vegades ens fa oblidar per què feim les coses: 'ho feim perquè sempre s'ha fet així' o 'perquè el meu avi em va dir que així celebraven Sant Llorenç', etc. La documentació i la memòria col·lectiva, com a alaiorencs ens ha de permetre recordar i conèixer les nostres festes, per millorar-les i afrontar el futur, segurs de nosaltres mateixos com a poble.

De l'Ajuntament d'Alaior hem cregut que moltes vegades no basta emmarcar unes normes protocol·làries sobre les festes en honor a Sant Llorenç, sinó que aquestes normes, escrites, han d'estar a l'abast de tothom, perquè es puguin conèixer i acomplir-se.

La comissió que ha redactat aquests protocols ha intentat plasmar per escrit totes aquelles petites i grans coses que els alaiorencs i les alaiorenques celebren un cap de setmana del mes d'agost i explicar el motiu de la seva existència.

Esperam que tots, l'Ajuntament d'Alaior, la Junta de Caixers, la Junta de Seguiment de les festes i tot el poble d'Alaior, puguem enriquir any rere any les nostres festes més grans.

1. ANTECEDENTS HISTÓRICS. LES FESTES DE SANT LLORENÇ I BINIXEMS.

La festa dedicada a sant Llorenç s'iniciarà a l'ermita de Binixems just després del 1301 i perviurà gairebé invariable fins al 1832-1833, moment en què la celebració es trasllada a Alaior.

Entrat ja el segle XX, la festa anirà patint modificacions, canvis mínims, però que s'han de valorar en el seu conjunt. Així, l'adaptació dels tres caragols, la desaparició del jaleo del diumenge capvespre, les corregudes del dilluns capvespre, les carrosses del diumenge fosquet, els focs artificials, els actes institucionals del divendres vespre (pregó i entrega del penó) i del

dilluns migdia (homenatge), el canvi d'hàbits en el consum de begudes refrescants i alcohòliques, i la participació més activa de la dona dins la festa són tot un conjunt de transformacions que no podem deixar de tenir presents.

I és que el segle XX, ple de canvis tecnològics i socials, es vulgui o no, ha influït sobre la festa de Sant Llorenç, la qual, tot i constituir-se d'una sèrie d'actes que es fan des de temps d'emprimer (acapte, completes, balls, corregudes i missa), s'han adaptat a la societat mantenint la seva essència.

Conservar els trets característics de la festa és positiu en tant que herència dels nostres avantpassats, i la festa de Sant Llorenç no serà més que el reflex de la societat del moment.

ANY 1301: FUNDACIÓ DE LA PARRÓQUIA DE SANT LLORENÇ.

L'origen de la festa és religiós. Menorca és conquerida per la corona catalano-aragonesa l'any 1287, moment en què Alfons III va donar grans facilitats per repoblar la terra conquerida. Després del tractat d'Agnani, el 1295, Menorca torna a mans de Jaume II, rei del Regne de Mallorca.

El 1301 és un fet important per a Menorca ja que el 19 de març se li concedeix el Pariatge, que és el conveni entre el poder reial i les autoritats religioses per dur a terme la divisió eclesiàstica de Pilla. Posteriorment, el 30 d'agost, se li atorga la Carta de Poblament, privilegis i franquises favorables per als habitants de Menorca.

En el Pariatge es determina quins eren els percentatges que les autoritats civils havien de recaptar sobre els productes recollits de la terra (delme) i expressava la intenció de fer participar l'església en aquell dret. El Pariatge de 1301 va ser provisional perquè, segons un estudi fet sobre el funcionament econòmic de l'Església menorquina (delme), es constata que el Reial Patrimoni pagava els sous als clergues. Després de diverses negociacions, es va aconseguir que l'Església rebés el 50% del delme, mentre que la quantitat restant aniria a les arques del Reial Patrimoni, del rei, terme acordat el 1315.

L'establiment de la infraestructura religiosa a Menorca l'any 1301 va dur com a conseqüència la fundació de set parròquies, entre les quals hi trobam la de Binixems.

L'objectiu de Jaume II era repoblar d'una manera lògica les terres del regne amb les noves fundacions i amb la creació de nous nuclis urbans.

El fet provat de la fundació de la parròquia és de 1301, segons el Pariatge:
'Item ecclesie Sancti laurencii in alqueria de Benixems, in termino vocato favarig.

DEL TERRATRÉMOL A LA TEMPESTA.

Els fets. Durant el vespre del 19 al 20 d'octubre de 1654 es va produir una tempesta poderosa, que va afectar diversos indrets de Pilla. Un de tants fou l'ermita de Binixems.

Les opinions sobre el fet són diverses: uns diuen que va ser un terratrèmol, uns altres un cicló i uns darrers pensen en la possibilitat d'un llamp.

Tot i que una gran majoria pensa en un terratrèmol, fonamentant-ho en el fet que Ramis ho va afirmar l'any 1831 (Ramis seria un dels primers a dir que aquell fet natural va ser un terratrèmol), nosaltres som del parer que el fet natural que va afectar Binixems va ser una gran tempesta i que l'ermita fou ferida per un llamp. De fet, temps després encara es destacaria en

el famós sermó de la festa de Santa Àgueda. Aquell dia la tempesta que es va produir a tot Menorca provocà set morts al lloc d'Addaia, al nord del terme des Mercadal.

L'ERMITA DE BINIXEMS: ESSÈNCIA I CENTRE DE LA FESTA.

Binixems fou el lloc on s'inicià la festa. Situada en una cruïlla de camins, mantenia comunicada la zona amb Alaior, es Mercadal i Maó. Hem de tenir present que els rectors d'aquests tres termes tenien cura del servei religiós, que mantenien actiu amb un vicari. Algun camí que duia a Binixems passava per tanques de llocs, els pagesos dels quals hi havien de deixar passar els transeünts. Aquest dret més que mai es feia obligació durant els dies de la festa de Sant Llorenç. Els camins havien d'estar en bones condicions perquè els capellans poguessin anar a administrar els sants sagraments. A finals del segle XVIII, Binixems progressaria amb les vinyes que s'explotaven a prop de l'ermita.

El 6 d'agost de 1521 el governador va prohibir els balls i les corregudes de la vigília de la festa.

Fins al segle XVII haurem de parlar de parròquia, estatut vigent des de 1301. Abans de la reforma de Concili de Trento (1545-1563) una parròquia era vista com un lloc d'on percebre rendes, i en realitat el responsable directe no la visitava gairebé mai. Al Concili de Trento es va decidir de combatre l'absentisme.

Per tant, hem d'entendre la situació anterior a 1545 dins aquell context. El 4 de febrer de 1513 el prevere Tomás Castelló fou nomenat rector de Binixems, a causa de la mort d'Arnald de València. Després de Castelló (1513-1515), va ocupar el càrrec Raimund Boscà, prevere (1515-1516); Pere Villalonga, diaca (1515-1516); i Juan Bautista Campegio (1537-1558), bisbe de Parentium i de Mallorca, per renúncia de son pare, Llorenç Campegio.

Florenci Sastre recorda les feines de l'encarregat de la rectoria durant el segle XVI: 'obrir i tancar les portes de l'església; tocar les campanes; pujar a rallar major on rebia els panys, corporals, el calze amb la patena; obrir i tancar el missal, i recitar la fórmula apropiada per aquell moment'.

La parròquia també exercia la cura d'ànimes. Així, Nicolau Seguí rep el 1514 la llicència per regir la rectoria. Se'n feien càrrec sacerdots nomenats pels titulars, perquè cuidar-se de la rectoria era una funció delegada. Un dels problemes primers a resoldre era el manteniment del servei litúrgic; es mantenia obert el servei religiós per donar una resposta a la necessitat espiritual de la gent d'aquell entorn.

El bisbe Arnedo de Mallorca va visitar la diòcesi l'any 1565. Atesa la poca població dels voltants, va ordenar que la parròquia es convertís en capellania i va manar als rectors de Maó, es Mercadal i Alaior que hi celebressin quatre misses pro defunctis, en honor a les persones que hi havia enterrades; també havien de nomenar un caixer que s'encarregués d'organitzar la festa. Tot el que s'havia determinat l'any 1565, el 1569 se seguia fent.

L'any 1596 la Universitat d'Alaior va demanar que es posés un responsable a l'ermita de Sant Llorenç, perquè, segons ells, feia molt temps que no n'hi havia cap. Pareix idò, que els tres rectors no complien l'estipulat.

L'any 1605 l'ermita va ser visitada pel bisbe Alfonso Laso Sedeño, que va ordenar que es fessin misses tots els diumenges i dies de festa, i va obligar els rectors a fer una contribució econòmica per a l'eclésiàstic encarregat. També s'havia de tenir cura d'ensenyar la doctrina als fidels i assistir-los espiritualment.

L'església era sufragània de les parròquies de Maó, es Mercadal i Alaior. Les ensenyances s'havien de fer en llengua materna i havien de confessar, combregar i extremunciar els malalts.

L'any 1605 va ser Juan Hernández el prevere elegit per fer-se càrrec del culte. Si cada rector estava obligat a oferir quatre misses als fidels difunts enterrats a l'església, podem fer dues reflexions: primer, que s'enterraven fidels dins o al costat de l'ermita; i segon, que quatre misses cada rector fa un total de dotze misses l'any, o sigui, una per mes.

En la visita pastoral de 1608, no sabem si a causa de la poca assistència de fidels o per la manca de personal religiós, el bisbe ordenà que els actes litúrgics es fessin de quinze en quinze dies.

El 1612 el bisbe Bauçà va tornar a ordenar que es fessin les misses tots els diumenges i dies de festa, amb l'obligació de pagar entre els tres rectors 40 lliures al capellà encarregat. Tot açò es compliria fins al 1654. També constatà el mal estat de l'ermita i la pobresa de la seva ornamentació.

El 7 d'agost de 1634 es va elegir el prevere Bartomeu Camps, d'Alaior, per celebrar misses a la capellania de Sant Llorenç de Binixems, sufragània de la parròquia de Santa Eulàlia, elegit pel bisbe Fr. Joan Santander. Va morir el juliol/ de 1663.

L'any 1654 la capellania es va esfondrar i fins al 1665 no es va construir la nova capella. A partir de llavors es continuà dient missa tots els diumenges i dies de festa. El capellà havia de dir missa, confessar i ensenyar la doctrina cristiana.

El 10 de novembre de 1665, el vicari general de Menorca, seguint les ordres del bisbe Pedro Majarrez de Heredia, recordava que la capellania havia de rebre en propietat 40 lliures: 30 lliures dels rectors de Maó i Alaior (15 cadascun) i 10 lliures del rector des Mercadal. El 10 de desembre de 1665 Domingo Marqués, vicari general, va entregar la possessió de la capellania al prevere Tomàs Triay.

L'any 1732, Llorenç Villalonga era el clergue encarregat de Sant Llorenç de Binixems.

L'any 1732 Leonard Thomas, prevere de la catedral, exigia a Villalonga 10 lliures pagadores a la cúria eclesiàstica per gaudir de la capellania. Villalonga explicà que Binixems no era més que una capellania i no una parròquia i que, per tant, no tenia l'obligació de pagar deures per a la fàbrica de la catedral. El capellà que tenia cura de l'ermita de Binixems estava sota les ordres del rector de la parròquia d'Alaior, el qual va demostrar davant el Tribunal Eclesiàstic que l'ermita de Binixems no havia de pagar les 10 lliures citades.

Durant la visita pastoral del senyor Pedro Rubio Benedicto Herrero, l'any 1782, va trobar l'altar decent, amb l'ara molt antiga, segons el vist a la visita de 1755. Es va parlar d'aturar certs abusos dels obrers en temps de festes.

Ramis constata el 1792 que la capellania de Binixems era sota patronat eclesiàstic, fundat el 1612 pel prelat diocesà, i que tenia l'obligació de celebrar missa els diumenges i festius i ensenyar la doctrina cristiana.

Durant la visita pastoral de 1795, es constata que hi havia un quadre de sant Llorenç a faltar major i un caixonet de fusta amb un plat per demanar almoïna per al sant. En aquesta mateixa visita es va prohibir emprar els tres bancs de fusta de l'ermita per al ball de la festa de Sant Llorenç perquè els obrers no els arranraven.

L'any 1805 el bisbe Pedro Antonio Juano recorda l'obligació que els diumenges

i els dies de festa de precepte s'havia de seguir dient missa.

En la visita pastoral de 1816 es diu que s'havia d'explicar l'evangeli i fer doctrina cristiana si hi acudien més de cinc oients.

El 1829 no s'havien fet algunes festes a causa de la mort de la sobirana d'Espanya. La festa de Sant Llorenç aquell any es va commemorar el 6 de setembre, acabat el mig dol oficial.

El 1832 la festa va comentar a fer-se a Alaior. El sabater Antoni Pons i Alimundo ens conta que 'En lo año 1832 feren la festa de St. Llorens, eb el modo siguent: al disapta feren las Completas en la Iglesia de St. Llorens y al ball de dit disapte en Alayor; el diumenge demati feren la Missa Major y sermo en la Iglesia de St. Llorens y vingueren a fer las corregudas y demes balls en Alayor'. I respecte a l'any 1833 Pons i Alimundo ens conta que 'En lo año 1833 feren tota la festa de St. Llorens en Alayor, menos las completas qui varan anar e cantar al disapta a la Iglesia de St. Llorens y tot lo restant de la festa com es Missa Major, sermo, balls, y corregudas se feu en la vila de Alayor'.

Després de la desamortització de 1835, Guillem Moragues, governador civil de la província, va donar permís perquè se seguís el culte religiós a l'ermita per haver estat el lloc d'origen de la festa. La petició és feta per les autoritats alaiorenques i es constata que l'any 1835 la festa ja no se celebrava a Binixems sinó a Alaior. El rector s'assegurà que l'ermita seguiria pertanyent a la parròquia.

L'any 1838 el culte encara era vigent a Binixems. El trasllat de la festa a Alaior faria decaure la intensitat d'ús d'aquell lloc. El trasllat de la campana a Alaior per posar-la a l'església de l'hospital el 26 de novembre de 1863 així ho indica.

I s'hauria d'esperar fins al 1897 per a la restauració de l'edifici, prova evident de l'abandó que havia sofert l'ermita durant els darrers anys del segle XIX.

L'arxiduc comenta que 'Cabalgatas... Una en particular, de gran duración, era la de Alayor que discurría hasta Sant Llorenç de Binixems. Sin embargo, la costumbre ha muerto ya, y los eventos de este tipo quedan limitados a las carreras...'. Aquest comentari de l'arxiduc és una confirmació més que abans de 1832 es formava una qualcada que anava fins a Binixems cada festa de Sant Llorenç; el que no explica, però, és quines persones conformaven la qualcada.

L'organització de la festa.

Els actes eren organitzats cada any per la Universitat, obligada a participar a les festes religioses. La proposta de nomenar els caixers era feta pel síndic clvari, màxima autoritat local. Els caixers encarregats elegits anualment per la Universitat solien pertànyer al braç del camp. Els caixers, juntament amb el capellà, tenien cura dels ornaments per a la missa de Sant Llorenç. També havien d'anunciar la festa del seu patró una setmana abans i fer l'acapte entre el poble per pagar-ne les despeses.

La festa se solia fer de la manera següent: el dissabte s'assistia amb candeles a la vigília, es cantaven les completes i se celebrava el ball encantat. El dia de la festa, el diumenge, es feia una missa cantada a l'ermita de Sant Llorenç, amb un sermó adequat per a l'ocasió (es contractava un bon orador). Més tard tenien lloc les corregudes públiques al cós i després es feia el ball encantat. El dilluns de la festa els caixers passaven comptes i, si la festa acabava en dèficit,

demanaven a la Universitat que en pagués la diferència. No tenim dades sobre la contractació del fabioler; en el cas des Mercadal es contractava el fabioler de la Universitat.

Descripció de l'ermita de Sant Llorenç de Binixems.

Guillem Sintès Espasa i Maria Àngels Hernández fan una descripció detallada de l'ermita actual: 'Descripción interior: Es una pequeña iglesia de armoniosas proporciones cuya arquitectura se integra plenamente en la construcción rural menorquina, y valorada por su doble linterna con cubierta de tejas que aligera la construcción. El interés del edificio se centra en el crucero, el soporte de la cúpula se fundamenta con cuatro robustas columnas de media caña, abalustradas, que descansan sobre cuatro plintos muy simples. El fuste está envuelto en su mitad por un anillo de hojas de acanto. A partir de este motivo ornamental, el fuste presenta una decoración de estrías en zig-zag que finalizan en un anillo del que sobresale un capitel plano en orden corintio. Sobre los capiteles, discurre un entablamiento con friso liso, y de la cornisa nacen cuatro arcos de medio punto, con fuertes bordones en el intrados, que presentan el mismo juego decorativo que las columnas. La cúpula está sostenida sobre pechinas que arrancan de un entablamiento que presenta ocho cartelas triangulares muy simples. Sobre las cartelas, nacen ocho bordones esculpidos que disminuyen su anchura hasta el arranque de la linterna, presentando decoración incisa a manera de hojas. La linterna tiene muy poca altura y presenta cuatro aberturas rectangulares, no coincidentes con los ejes de la nave, que dan luz a la iglesia'.

Binixems, una reconstrucció necessària.

Des que la festa es va trasllar a Alaior l'any 1832, l'ermita de Binixems s'havia abandonat.

En la visita pastoral del 7 de maig de 1897, el bisbe Salvador va constatar que l'ermita estava en runes. Aquesta observació desperta un interès per recuperar l'edifici i el 25 d'agost de 1897 neix una comissió encarregada de les obres que en va aprovar el pressupost, el qual pujava a 1758'40 ptes.; Josep Eugeni Seguí Oliver, fill de Bàrbara Oliver i Soler, propietària de Son Puig Gran, dirigiria les obres.

Per finançar les obres es va obrir una llista popular a fi de recollir diners. El 13 de febrer de 1899 s'havien recollit 1410'20 tes. La gran quantitat de materials emprats demostren el mal estat en què es trobava l'ermita.

De les obres fetes, cal destacar que la cúpula és la mateixa que en temps d'emprimer i que la façana es va refer. La sagristia es va fer de bell nou, l'edifici fou enrajolat, la cisterna es va fer net i el pati es va anivellar. Les feines es van iniciar el 7 de juny de 1898 i es van acabar el 9 de novembre del mateix any.

Per vestir l'ermita, els fidels van fer diverses donacions de diners, mobles i ornaments. Entre altres, destaca la imatge de sant Llorenç donada pel bisbe.

L'11 de maig de 1899 es va inaugurar l'ermita restaurada, amb l'assistència del bisbe de la diòcesi, Salvador Castellote Pinazo, i amb la presència dels regidors dels ajuntaments de Maó, es Mercadal i Alaior. Aquell mateix dia es va posar una placa commemorativa de l'acte, segons constata la visita pastoral del 1900.

Una de les primeres conseqüències d'aquelles obres va ser l'intent de Llorenç Pons, ecònom, de restaurar la festa de Sant Llorenç a Binixems.

Binixems al segle XX.

La gent de l'entorn no deixaria d'assistir a les funcions litúrgiques, però la festa de Sant Llorenç se celebrava a Alaior des de 1833. S'hauria d'esperar el 1979 per fer-hi una festa popular una setmana abans de les festes de Sant Llorenç. Jocs per a al·lots i una espècie de jaleo van ser els primers actes. Tot seguit, alguns caixers tornaven al poble acompanyant la imatge del sant, que es duia a la parròquia. Des que l'ermita havia estat restaurada, al 1899, hi vivia un donat i la seva dona, la feina del qual era tenir-ne cura.

Abans de l'any 1936, els fidels de l'entorn arranjava l'ermita la vigília del dia de la missa, que es deia els diumenges i els dies de festa.

Iniciat l'any 1936 el conflicte nacional, un grup va destruir diversos objectes de l'ermita a més de la creu del pati. Acabat el conflicte, l'ermita quedaria abandonada.

Els qui vivien en aquell entorn celebraven el 10 d'agost la festa de Sant Llorenç a l'ermita. Es feia una missa i, en sortir, feien festa al pati.

L'any 1957 es va condicionar la casa del donat per instal·lar-hi una escola rural. L'escola era mixta i unitària, atesa la poca quantitat d'alumnes. Els excusats es van construir on abans hi havia el forn de la casa del donat.

El 1961 es van organitzar les primeres quaresmes rurals. L'objectiu era acostar la quaresma als fidels del camp. Dins aquest ambient, el 17 de març del mateix any es va reconstruir la creu del pati, pagada per Carlos Salort; Aurora Hédiger pagava el calze i uns canelobres; i amb els diners del capellà Joan Villalonga es van realitzar algunes obres.

Les festes de Sant Llorenç des de finals del segle XIX fins avui dia.

Amb el trasllat definitiu de la festa de Sant Llorenç a Alaior el 1833, s'havia canviat el lloc físic de la festa.

L'any 1899, després de la restauració de l'ermita, el rector de la parròquia va proposar a l'Ajuntament de tornar a fer les festes de Sant Llorenç a Binixems, sempre que hi hagués un representant de l'Ajuntament. Un dels actes amb més pes dins les festes, sens cap dubte, eren (i són) les corregudes. En fer-se la festa a Alaior, les corregudes sortien remarcades a la premsa pels premis que es disputaven. Hi corrien tot tipus d'animals: poltres, mules, ases, a més d'homes i al·lots. Els premis es pagaven amb culleres de plata, llevat de les curses d'homes i al·lots en què es cobrava en metàl·lic. Les corregudes eren un dels actes més atractius de la festa i eren amenitzades per una banda de música. Antigament es corria des del cementiri cap al molí del cós, tenint tot el camí Nou per aturar-se; però una sèrie d'accidents van fer que des de l'any 1986 es fessin en sentit contrari. Un nou canvi fet a les corregudes va venir determinat per la poca assistència de públic el diumenge capvespre; la solució va sorgir el 1989, quan les corregudes es van traslladar al dilluns capvespre.

En temps d'emprimer per anar a les corregudes al cós d'Alaior s'organitzava una qualcada i hi assistien tots els seus components; acabades aquestes, la

qualcada tornava al poble i feien les tres darreres passades a sa Plaça, en forma de caragol. L'arrel de l'entrega de la canya i la cullera, acte que ara es fa durant la segona volta del jaleo del diumenge migdia, es troba a principis de segle a les corregudes. El costum de donar com a premi la cullera de plata es transformaria, anys després, en l'entrega de la canya i la cullera, com a agraïment a tots els caixers per haver participat en la festa.

Quant a la qualcada, val a dir que al llarg del segle s'ha anat transformant. Hem de distingir clarament la festa de Binixems de la festa a Alaior. Amb aquest repàs, veurem l'evolució de la festa al llarg del segle XX.

Des que la festa es feia al poble, la qualcada era organitzada per l'Ajuntament. Hem vist que l'any 1907 es va constituir la qualcada amb un representant dels ajuntaments des Mercadal, Alaior i Maó, que venien a representar aquells primers rectors dels termes municipals citats, que tenien cura de l'ermita.

L'any 1909 es van donar canvis substancials a la qualcada, presidida per una comissió de l'Ajuntament formada per '...mayordomos representantes de las diferentes clases sociales y otros individuos nombrados al efecto'. Aquest mateix any la qualcada va anar a cantar les completes dalt Sant Pere Nou. Per anar-hi, la qualcada va sortir per la costa de Llimpa, passant per les Quatre Boques, com si anessin cap a Binixems, però després van girar cap al cementiri i van arribar a l'església de Sant Pere Nou.

El 1918 es van prendre nous acords que van afectar la qualcada: seria presidida per una comissió de l'Ajuntament i, a més, pel caixer capellà, el caixer noble, el caixer pagès, el caixer menestral i el caixer fadrí.

Després dels representants de les classes socials, s'hi podia apuntar qualsevol que hi volgués participar demanant permís a l'Ajuntament. La convocatòria es feia pública mitjançant un pregó, on s'anunciava que les llistes eren obertes. Innovacions: l'any 1920 se suprimeixen els caragols del dissabte capvespre i del diumenge dematí; només queda el del diumenge capvespre. Aquell any es va comentar a sonar la jota del jaleo dins la placa d'Alaior.

A causa dels fets polítics, la qualcada deixà de sortir durant els anys 1923, 1926, 1927 i 1930; en alguna ocasió fou organitzada per un grup de joves.

Entre aquests canvis, el 1929 i el 1931 es va fer el jaleo a la placa des Ramal (antiga placa Pi i Margall), que no va obtenir l'èxit desitjat. Durant la guerra civil no se celebraria la festa. Però, acabat el conflicte, l'any 1940 s'inicià de nou la qualcada, se celebraren les completes, els caragols i el jaleo. Després del jaleo del diumenge matí, era típic assistir a la recepció oficial (ara és el dissabte vespre i és la beguda dels caixers). En aquells anys se solien repartir abonaments entre els més pobres.

L'any 1943 es recuperà el jaleo del diumenge capvespre i el 1944 la missa major es converteix en la missa dels caixers.

Durant aquells anys, el jaleo es feia el dissabte i el diumenge capvespre, i el diumenge matí els caixers feien les tres passades per la plaça.

El futbol va omplir els capvespres del diumenge. Aquests partits es feien després de les corregudes al cós; després del futbol, se celebrava el darrer jaleo.

En la dècada dels cinquanta, després dels actes del diumenge matí, es tirava una potent traca diürna. Al capvespre, el futbol va anar apagant l'interès per les corregudes. El 1951 es va deixar de celebrar el jaleo del diumenge capvespre.

També seria dins els cinquanta quan es recupera la tradició de repartir l'aigua-ros: l'aigua de roses es posada dins les morratxes i després els caixers la repartien. Entre 1954 i 1958 es va deixar de fer el caragol, tant el del dissabte capvespre com el del diumenge matí, per fer-se el jaleo tal com el vivim avui dia.

Dins els anys seixanta no es van donar canvis importants. L'any 1973 s'oficialitzen la recepció i la beguda dels caixers, després del jaleo. A partir de 1974 la imatge del sant es trasllada des de la parròquia fins a l'església. Des del 1979 es fa una festa a Sant Llorenç de Binixems i, acabada aquesta, es trasllada la imatge del sant a Alaior.

El lliurament de la canya i la cullera és un acte que tenim constatat oficialment des del 1976; ara s'entrega als caixers com a mostra d'agraïment per haver participat a la qualcada de Sant Llorenç.

L'any 1984 s'institucionalitza l'acte de donar el penó de Sant Llorenç al caixer sobreposat, acompanyat pel caixer pagès, el caixer menestral i el fabioler.

El 1985 es parla per primera vegada de l'existència d'una junta de caixers que el dissabte matí passa pels carrers del poble per anar a convidar la gent a la festa.

El dilluns de la festa.

En temps d'emprimer, Son Bou era el lloc escollit pels alaiorencs per divertir-se.

A partir de l'any 1940 es faran les misses en sufragi dels morts.

També serà dins la dècada dels quaranta quan s'iniciarà l'acte de reconeixement a entitats o personatges per la tasca desenvolupada. A partir de 1971, aquests actes prendran força i tindran caràcter anual.

El dilluns també és el dia dels esports. L'any 1918 ja hi va haver jocs de cintes amb bicicletes; i des de 1923, partits de foot-ball.

Altres activitats per als més menuts són els festivals infantils i, ja des de 1976, els festivals de patinatge.

Per tancar les festes, des de l'any 1921 es fa el ball dalt la Plaça Nova i es crema la darrera traca. Durant els primers anys, el ball s'iniciava a les cinc del capvespre i els focs a les nou; però des de 1924, el ball comença a les deu i, quan acaba, al voltant de les dotze, es crema la darrera traca. A causa d'uns incidents produïts uns anys enrere a sa Plaça, avui dia la festa segueix després a la pista del polisportiu amb un concert de rock alaiorenc.

Per qüestions d'horari, les corregudes s'han traslladat al dilluns capvespre, fet que permet que hi assisteixi més gent.

Altres actes.

Fins ara hem parlat del cos de la festa, la qualcada, però Sant Llorenç té més elements que el caracteritzen, sense l'aportació dels quals la festa no seria el que és. Un d'aquests elements són els gegants, que van sortir per primera vegada a Alaior l'any 1945.

D'altra banda, l'acte que omple el diumenge vespre és la desfilada de carrosses, que es fa des de 1971. Les carrosses es fan sobre una temàtica determinada i van acompanyades per bandes de música, grups folklòrics i l'aportació d'una carrossa feta per un grup de joves alaiorencs dirigits per Pau Sintes.

La música dins la festa.

La música juga un paper important dins la festa i és present a molts dels actes, com a simple acompanyament -pujada a completes, jaleo- i també com a protagonista de l'acte en si.

Hem de distingir diversos moments musicals:

1. Diances, cercavila i passeig de Sant Pere.

2. Jaleo. Nom que es dona a la jota final de la sarsuela El postillón de la Rioja, composta l'any 1856 per Cristóbal Oudrid. Es comença a sentir a les festes de Menorca a finals del segle XIX i a Alaior l'any 1920. En el cas d'Alaior, el jaleo es va adaptar al caragol que es feia entre el carrer Major, sa Placa i el carrer Coll des Palmer. Actualment, la música del jaleo comença a sonar quan el caixer que entra a la placa saluda les autoritats, i deixa de sonar quan el mateix caixer surt de la placa; i així ho fan successivament la resta de caixers.

1. Revetlles. A les festes d'Alaior les revetlles musicals han estat i són encara un ingredient important. Generalment les amenitzaven bandes de música.

Dins la setmana gran de la festa, des de dijous fins a dilluns la gent pot gaudir diàriament de revetlles populars, versió dels antics balls encantats.

2. Completes i missa de caixers. Són dos actes totalment diferents en el camp musical. Mentre que les completes són cantades pel capellà, que és acompanyat pel poble; a la missa de caixers hi han participat al llarg dels anys cors i bandes de música. Les bandes se situaven dins el cor i tocaven peces musicals serioses, com ara els interludis de Marina i Cavalleria rusticana, entre altres.

2. JUNTA DE CAIXERS.

Un dels components més importants de les festes de Sant Llorenç és la Junta de Caixers pel seu caràcter d'organització i desenvolupament, record de les antigues comissions de caixers encarregades d'organitzar les festes de Sant Llorenç en temps d'emprimer.

La Junta de Caixers serà el grup de caixers, membres de la qualcada, encarregats de vetllar pel bon funcionament de les festes en honor a Sant Llorenç que se celebren a la ciutat d'Alaior i pel compliment dels protocols.

Composaran la Junta de Caixers les persones que ostentin els càrrecs següents:

- EL CAIXER BATLE
- EL CAIXER CAPELLÀ
- EL CAIXER CASAT
- EL CAIXER PAGÉS
- EL CAIXER FADRÍ

Podran formar part de la Junta de Caixers i també de la qualcada totes aquelles persones que reuneixin els requisits, acceptin els protocols i el reglament intern del comportament dels caixers, sense cap tipus de distinció per motiu de sexe, religió, raça o opinió.

La Junta de Caixers es renovarà cada dos anys. No es podrà delegar ni canviar el càrrec que es tengui designat.

Si per motius justificats algun membre de la Junta de Caixers hagués de deixar el càrrec, la Junta de Caixers serà l'encarregada d'analitzar el cas i si fa al cas elevarà una proposta a l'Ajuntament perquè la resolgui.

L'elecció dels caixers que ostentaran els càrrecs dins la Junta de Caixers, a excepció del caixer batle i del caixer capellà, es farà d'entre tots els caixers que compleixin els requisits.

En cas d'haver-hi més d'un aspirant per a un càrrec, en primer lloc tindrà prioritat aquell que mai no n'hagi ostentat cap; i en segon lloc i en cas d'igualtat de mèrits, es farà un sorteig entre els candidats al càrrec. Aquest sorteig serà públic i es farà en presència de la Junta sortint i dels candidats.

Quan es triïn els membres de la Junta de Caixers, també se n'elegeran els substituïts, que seran els components de la Junta de Caixers següent. Aquests substituïts tindran l'obligació de comentar a conèixer la feina que es du a terme i substituir els titulars si les circumstàncies ho requerissin.
computable.

Després de l'elecció, la Junta de Caixers facilitarà a l'Ajuntament d'Alaior els noms dels caixers que composaran la Junta de Caixers següent, perquè el Ple de la corporació l'aprovi.

L'Ajuntament d'Alaior nomenarà oficialment la propera Junta de Caixers en el primer Ple que es tengui després de la celebració de les festes de Sant Llorenç, al mes de setembre, tant si és ordinari com extraordinari, i intentarà donar a aquest acte la distinció que es mereix. Igualment designarà les persones que ocuparan els càrrecs de fabioler i caixer municipal per al següent bienni.

La Junta de Caixers s'haurà de reunir, com a mínim, un cop cada trimestre. El caixer batle presidirà les reunions, s'encarregarà de fer les convocatòries dels membres i estendrà Pacta de cada reunió o nomenarà a la persona per encarregar-se de fer-la. Igualment el Caixer Batle convocarà la Junta de Caixers amb caràcter extraordinari quan així o sol·licitin almenys 2 dels seus membres.

Per constituir les reunions de la Junta de Caixers hi hauran d'assistir, com a mínim, quatre membres dels cinc que la componen. Si ho considera oportú, la Junta de Caixer estarà facultada per convidar qualsevol persona que estigui relacionada amb els temes a tractar, la qual tindrà veu però no vot.

2.1. Condicions per formar part de la Junta de Caixers.

Caixer batle. Serà el batle d'Alaior o un membre de la corporació en qui delegui.

Caixer capellà. Serà el rector de la parròquia, o el vicari o prevere de la diòcesi en qui el rector delegui.

Caixer casat. Serà una persona empadronada a Alaior, casada, l'ofici de la qual no sigui del camp.

Caixer pagès. Serà una persona empadronada a Alaior que faci feina al camp.

Caixer fadrí: Serà una persona fadrina i empadronada a Alaior.

2.2. Vestimenta dels membres de la Junta de Caixers.

Caixer batle. Vestirà calçons de carrer, camisa, jalec, corbatí i guants blancs. Frac i cinturó negre. Botes negres amb esperons, guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet daurat de doble tira, que vagi de davant a darrere i de dalt a baix. Bastó de batle, fuet negre i medalla de regidor.

Caixer capellà. Durà calçons, camisa, gales i frac negre. Davall el frac durà una capa curta negra, guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet de color morat o negre, que vagi de davant a darrere i de dalt a baix. Botes negres amb esperons i fuet de festa.

Caixer casat. Portarà calçons de carrer, camisa, jalec i corbatí blanc. Frac i cinturó negre, sabates negres amb cordons, polaines negres amb una bolla negra de llana i calcetins completament blancs. Guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet daurat d'un centímetre d'ample, que vagi de davant a darrere i de dalt a baix. Esperons i fuet de festa amb dos llaços vermells als extrems.

Caixer pagès. Vestirà calçons de carrer blancs i camisa blanca. Corbatí, frac, jalec i cinturó negres, sabates amb cordons negres i esperons. Polaines negres amb una bolla de llana negra i calcetins completament blancs. Guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet daurat d'un centímetre d'ample, que vagi de davant a darrere i de dalt a baix. Fuet de festa amb dos llaços vermells als extrems.

Caixer fadrí. Durà calçons de carrer, camisa, jalec i corbatí blanc. Frac i cinturó negre, sabates amb cordons negres i esperons. Polaines negres amb una bolla de llana negra i calcetins completament blancs. Guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet daurat d'un centímetre d'ample, que vagi de davant a darrere i de dalt a baix. Fuet de festa amb dos llaços vermells als extrems.

2.3. Els caixers substituïts

Durant el desenvolupament de la festa es pot donar la circumstància de la retirada d'algun membre de la Junta de Caixers. En aquest cas el caixer que es retiri serà substituït per la persona designada a tal efecte, sempre després d'haver demanat permís al caixer batle.

L'ordre de substitucions dels membres de la Junta de Caixers durant la festa serà el següent:

Caixer batle. En el cas d'haver de retirar-se de la qualcada, serà substituït pel caixer casat, que presidirà la qualcada. Si aquest últim també es retirés, ocuparia el seu lloc el caixer pagès.

Caixer casat. En el cas d'haver de retirar-se o ocupar el lloc del caixer batle, el seu lloc serà ocupat pel caixer casat de la Junta de Caixers del proper bienni, nomenat a tal efecte.

Caixer pagès. En el cas d'haver de retirar-se o ocupar el lloc del caixer batle, el seu lloc serà ocupat pel caixer pagès de la Junta de Caixer del proper bienni, nomenat a tal efecte.

Caixer fadrí. En el cas d'haver de retirar-se, el seu lloc serà ocupat pel caixer

fadrí de la Junta de Caixers del proper bienni, nomenat a tal efecte.

Caixer capellà. En el cas d'haver de retirar-se, l'Ajuntament ho comunicarà al rector i aquest haurà de cercar el més aviat possible la persona que compleixi els requisits per substituir-lo.

3. LA QUALCADA.

Un dels eixos centrals de les festes de Sant Llorenç és la qualcada. Componen la qualcada els caixers, que es diferencien pels diferents càrrecs que hi ostenten. En podran formar part totes aquelles persones que compleixin els requisits que es demanen en aquests protocols i els acceptin sense cap tipus de distinció per motiu de sexe, religió, rata o opinió.

Els components de la qualcada són:

CAIXER BAILE
CAIXER CAPELLÀ
CAIXER CASAT
CAIXER PAGÉS
CAIXER FADRÍ
CAIXER MUNICIPAL
FABIOLER
CAIXERS

Cadascun dels caixers que participen a la qualcada, ostentin o no càrrec, tenen una missió i un paper a desenvolupar durant les festes de Sant Llorenç. Així:

Caixer batle. Presideix la qualcada i la Junta de Caixers. Actua en representació de l'Ajuntament d'Alaior.

Caixer capellà. Membre de la Junta de Caixers que representa el braç eclesiàstic. Presideix tots els actes religiosos.

Caixer casat. Membre de la Junta de Caixers que representa el braç menestral dins la qualcada. Ha de vetllar pel bon funcionament de la festa.

Caixer pagès. Membre de la Junta de Caixers que representa el braç del camp dins la qualcada. Ha de vetllar pel bon desenvolupament de la festa.

Caixer fadrí. Membre de la Junta de Caixers, encarregat de dur la bandera de Sant Llorenç. Ha d'anar sempre darrere el fabioler i l'ha d'assistir.

Caixer. Representa la gent del municipi d'Alaior.

3.1. El caixer municipal, el fabioler i els caixers.

Caixer municipal. Es vestirà amb l'uniforme de gala de la Policia Local d'Alaior. Anirà sempre darrere el caixer batle i tindrà l'obligació de protegir-lo i assistir-lo en tot moment, pel bon desenvolupament de la festa.

El caixer municipal serà un membre, preferentment d'Alaior, del cos de la Policia Local d'Alaior. El cap de la Policia triarà d'entre els membres del cos el seu representant i donarà compte de la persona designada com a caixer municipal a l'Ajuntament d'Alaior.

En cas que el caixer municipal s'hagués de retirar de la qualcada per qualsevol motiu justificat, haurà de demanar permís únicament i exclusiva al caixer batle. En aquest cas l'Ajuntament d'Alaior, ha de tenir previst qui el substituirà.

Fabioler. El fabioler anirà vestit amb frac i corbatí negre, calçons de carrer

i camisa de color blanc. Sabates de cordons negres amb calcetins completament blancs i esperons. Cinturó negra. Guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet daurat d'un centímetre d'ample, que vagi de davant a darrere i de dalt a baix.

En cas d'haver de retirar-se de la qualcada, l'Ajuntament d'Alaior haurà d'haver previst la persona que el substituirà.

El fabioler serà l'encarregat d'obrir la festa. Anirà damunt un ase i sonarà durant tota la qualcada peces del seu repertori que estiguin en consonància amb les festes de Sant Llorenç.

Caixers. Els caixers aniran vestits amb frac, corbatí i jalec negre, calçons de carrer blancs i camisa blanca de maniga curta. Sabates negres amb cordons, polaines negres amb una bolla negra de llana i calcetins completament negres. Guindola negra guarnida al costat dret amb un rivet daurat d'un centímetre d'ample que vagi de davant a darrere i de dalt a baix. Fuet de festa amb dos llaços vermells als extrems i cinturó negre.

En cas d'haver de retirar-se de la qualcada per qualsevol motiu, tindran l'obligació de demanar permís al caixer batle o a qualsevol membre de la Junta de Caixers, que ho transmetrà al caixer batle. Si es retira, el seu lloc no podrà ser ocupat per ningú ni tampoc delegat.

3.2. Ornamentació dels cavalls.

Els cavalls es revestiran amb els guarniments propis dels animals ensellats, però s'hi sumaran alguns ornaments singulars de la festa.

Guarniments comuns.

Sella menorquina, pitral en forma d'Y, cabeçada, mos de palanca i barbada. S'ha de menar el cavall a l'estil menorquí.

Guarniments festius.

Els cavalls del caixer batle, del capellà i del caixer municipal no duran ornaments festius, però portaran gualdrapa i la coa amollada. La gualdrapa tindrà que ser, preferentment de vellut i de color negra o fosc.

El cavall del caixer fadrí durà picarols al pitral. L'ase del fabioler portarà la coa amollada.

Els cavalls dels caixers aniran amb ornamenta florejats a la cabeçada, estel al front, coa recollida dins una funda ornamentada i gualdrapa sobre la gropa.

3.3. Requisits i Obligacions per participar a la qualcada de les festes de Sant Llorenç.

Podran participar a la qualcada pel següent orde de preferència les persones que compleixin aquests requisits:

Totes aquelles persones que estiguin empadronades al municipi d'Alaior. Tots els amitgers, arrendataris, fills d'amitgers i arrendaris, missatges o jornalers fixos que visquin de la feina del lloc, sempre que aquest sigui del terme

municipal d'Alaior.

Tots els propietaris i fills dels propietaris de llocs del terme d'Alaior.

Tots els cavalls de llocs que no siguin del terme municipal d'Alaior, sempre que el seu propietari estigui empadronat a Alaior. Hi podran participar a la qualcada un màxim de dos cavalls per lloc i aquests cavalls hauran de ser qualcats, imprescindiblement, pel seu propietari o fill d'aquest. També podran ser muntats per l'amtger o el fill d'aquest, pel missatge o pel jornalier fix del lloc. No podrà participar a la qualcada cap cavall que sigui muntat per una persona aliena al lloc en qüestió.

L'Ajuntament d'Alaior es reserva el dret de convidar dos caixers que no reuneixin les condicions d'aquests requisits, que es proposaran a la Junta de Caixers perquè en prengui coneixement.

Caixers d'altres pobles de Menorca d'acord amb el criteri següent:

Aquests pobles seran els que de manera recíproca convidin a membres de les nostres festes, i el número d'aquests membres es determinarà pel mateix criteri. La Junta de Caixers de Sant Llorenç comunicarà, mitjançant invitació formal, que presentin la relació de persones que hauran de prendre part a la qualcada, així com els respectius substituïts. La Junta de Ciutadana d'aquests protocols, amb el vist-i-plau de l'Assemblea de Caixers, podrà limitar el número de components objecte d'aquest punt.

Aquests caixers d'altres pobles només podran participar als actes de la Qualcada i de les Carreres.

Obligacions per participar a les Festes en honor a Sant Llorenç:

-Tots els caixers, manco els convidats, que desitgin participar a les festes en honor a sant Llorenç hauran d'assistir almenys a un dels següents actes:

Divendres de Sant Llorenç (pregó i entrega de la bandera i almorratxes).

Dissabte de Sant Llorenç (Gloriós Sant Llorenç).

Diumenge de Sant Llorenç (repartiment d'aigua-ros pel poble).

La Junta de Caixers recomanarà el número d'assistents per a cada acte.

L'ordre de preferència a 1'hora de designar els caixers que hauran d'assistir es farà d'acord amb el número de registre d'entrada de la seva petició per participar a les festes.

-Quan els caixers s'inscriguin per participar a les festes en honor a sant Llorenç hauran de donar les dades del cavall i del caixer.

Caixer: Nom i llinatges, edat, adreça, telèfon, càrrecs ocupats i anys que surt a la qualcada; voluntàriament, l'estat civil i l'ocupació.

Cavall: Carta del cavall o targeta sanitària.

Els cavalls hauran de sencers, no podran estar sanats.

Els caixers hauran de participar forçosament els dos dies de festa, excepte els caixers que menin un cavall que no hagi participat a cap altra festa i els caixers menors de 16 anys, que podran assistir-hi un sol dia, i els caixers que facin tanda amb un altre caixer, compartint així els dos dies de festa.

Convocatòria i acceptació dels caixers per participar a la qualcada.

Serà competència de la Junta de Caixers fer la convocatòria per participar a les festes de Sant Llorenç. Aquesta convocatòria es farà durant la primera setmana després del dia de Pasqua. S'hi podran apuntar fins al 15 de juny.

La primera reunió dels caixers acceptats per participar a les festes de Sant Llorenç es farà sempre el dia de Sant Pere, a la qual hi hauran d'assistir tots els acceptats. En el cas de no poder-hi assistir s'haurà de justificar per escrit. Els caixers no acceptats tindran 7 dies hàbils per poder presentar les impugnacions que creguin pertinents a la denegació de la seva sol·licitud.

De les reunions dels caixers es tindrà que altar acta, deixant constància de tot el que es debati i decideixi.

4.- EL DESENVOLUPAMENT DE LA FESTA.

La festa en honor a Sant Llorenç se celebrarà sempre el 10 d'agost, festivitat del sant, o bé el diumenge després del dia 10 d'agost, en cas que aquest no caigui en diumenge. L'esdeveniment es divideix en diferents dies, cadascun dels quals té unes característiques pròpies i definides, que es detallen a continuació.

En el cas d'haver de suspendre la qualcalda de les festes en honor a Sant Llorenç per qualsevol motiu prou important i justificat, serà la Junta de Caixers i l'Ajuntament d'Alaior, conjuntament els qui tindran la potestat de anul·lar-la. Per tal motiu la Junta Ciutadana elaborarà el reglament necessari per si ve al cas aplicar-lo.

4.1- Binixems

El diumenge abans de la celebració de les festes de Sant Llorenç és ja costum i tradició que al capvespre se celebri una anada a l'Ermita de Sant Llorenç de Binixems per recordar en part l'origen de les nostres festes.

L'assistència dels caixers serà voluntària i òbviament hauran d'estar prèviament inscrits a la qualcada de Sant Llorenç. La Junta de caixers estarà obligada a assistir-hi, a excepció del caixer batle i del caixer capellà.

La trobada serà a l'església de Santa Eulàlia d'Alaior a l'hora fixada per la Junta de Caixers. Seguidament, en comitiva i a cavall es farà un recorregut pel poble d'Alaior per després partir cap a l'ermita. L'ordre de formació de la comitiva serà del caixer fadrí i el caixer casat respectivament en primer lloc, i tancarà la formació el caixer pagès. La Junta de Caixers vetllarà en tot moment per al bon desenvolupament d'aquesta festa.

Una vegada arribin al lloc, es realitzaran dues passades dins el pati de l'ermita al so de la música del jaleo.

Acabats aquests actes es recollirà la imatge de sant Llorenç i es portarà a Alaior fins a l'església de Santa Eulàlia. El trasllat de l'imatge es farà amb cabriol, galera o qualsevol element tradicional que la Junta de Caixers designi, sempre intentant guardar el fet tradicional d'aquesta festa.

En tot moment anirà acompanyada de tots els caixers que han participat a la comitiva de Binixems.

Vestimenta. Els caixers vestiran camisa de màniga curta calçons de carrer i calcetins negres. Corbatí negre, sabates negres amb cordons, polaines negres amb una bolla negra de llana i fuet de festa amb dos llaços vermells als extrems i cinturó també negre. Tots els membres de la Junta de Caixers llevat del caixer pagès aniran amb corbatí blanc.

Ornamentació dels cavalls. Els cavalls que participin a la festa de l'ermita de Sant Llorenç de Binixems no duran cap tipus d'ornamentació.

4.2.- Divendres de Sant Llorenç

El divendres de Sant Llorenç és el dia que l'Ajuntament d'Alaior dedica a l'acte del pregó de festes, a l'entrega de la bandera de Sant Llorenç al caixer

fadrí i de les almorratxes al caixer casat i al caixer pagès.

L'Ajuntament d'Alaior serà l'encarregat d'organitzar aquest acte i designarà el lloc i l'hora on se celebrarà.

Obligatòriament hi hauran d'assistir el caixer fadrí, el caixer casat, el caixer pagès i el fabioler.

Els caixers que tenen l'obligació de participar en aquest acte seran la meitat dels inscrits, que s'alternaran cada any amb els que sortiran en el repartiment del 'Gloriós Sant Llorenç'. A part, de forma voluntària, hi podrà participar qualsevol altre caixer que s'hagi inscrit a l'efecte. Quedaran exempts aquells caixers que s'hagin inscrit a les corregudes del Cós, que així ho demanin.

La Junta de Caixers serà l'encarregada de decidir el lloc de trobada. Una vegada hagi acabat el pregó de festes, els caixers es dirigiran al lloc de l'acte a peu i en formació; mentrestant el fabioler tocarà una peça del seu repertori, referida a les festes de Sant Llorenç.

En arribar al lloc designat, tots els caixers quedaran en formació i el caixer fadrí, el caixer casat, el caixer pagès i el fabioler sortiran de la comitiva per anar a rebre la bandera i les almorratxes.

El batle lliurarà la bandera al caixer fadrí i les almorratxes al caixer casat i al caixer pagès (una a cadascun).

Seguidament el fabioler sonarà la coneguda i tradicional peça de l'aiguaros. Acabat aquest acte, la comitiva de caixers al davant, acompanyarà el consistori fins a l'Ajuntament. Durant el recorregut, el fabioler sonarà diferents peces del seu repertori, referides a les festes de Sant Llorenç. Quan arribi a la Casa Consistorial, la comitiva es col·locarà en formació i el caixer fadrí lliurarà la bandera de Sant Llorenç al batle, perquè la pengi al balcó de l'Ajuntament, on restarà tots els dies que duri la festa, manco quan hagi de participar als actes protocol·laris.

L'ordre de la comitiva serà el següent: Fabioler, Caixer Fadrí, Caixer Casat, Caixer Pagès i la resta de caixers, seguits del Consistori, Autoritats i Convidats.

4.3. Dissabte de Sant Llorenç. 4.3.1. Matí.

El dissabte de Sant Llorenç al matí, seguint la tradició i costum de temps d'emprimer, els caixers convidaran tot el poble d'Alaior a participar a les festes que se celebren a Alaior en honor a sant Llorenç amb el Gloriós Sant Llorenç. Durant les visites i les convidades en general, es lliurarà una estampeta recordatòria i al·lusiva a les festes d'aquell any. Igualment tots els doblers que es puguin recaptar com a donatius dels ciutadans d'Alaior, es lliuraran a una institució benèfica o social.

Anteriorment, la Junta de Caixers fixarà l'hora de trobada de tots els caixers que participin al Gloriós Sant Llorenç.

L'assistència serà obligatòria per a la Junta de Caixers i el fabioler, manco el caixer batle, el caixer capellà i el caixer municipal, i per la meitat dels caixers inscrits a la Qualcada, que s'alternaran cada any amb aquells que assistiran a l'acte del Pregó. A part, de forma voluntària, hi podrà participar qualsevol altre caixer que s'hagi inscrit a l'efecte. Quedaran exempts aquells caixers que s'hagin

inscrit a les corregudes des Cós, que així ho demanin.

El caixer fadrí portarà durant tot el recorregut la bandera de Sant Llorenç. Es farà un recorregut per tot el poble per convidar a tots els ciutadans.

Tindran prioritat d'ésser visitades totes aquelles persones que per malaltia o incapacitat no puguin gaudir de les festes del nostre poble. Els serveis socials de l'Ajuntament prèviament facilitaran una llista a la Junta de Caixers. Els caixers participants s'hauran de comportar en tot moment educadament i digna.

Vestimenta. Els caixers que participin al Gloriós Sant Llorenç vestiran amb calçons blancs de carrer i cinturó negre, calcetins completament blancs, camisa blanca de màniga curta, corbatí i sabates amb cordons.

4.3.2. Capvespre.

A l'hora determinada per la Junta de Caixers, tots els caixers admesos a participar a la qualcada de Sant Llorenç, es trobaran a la placa des Ramal.

Abans, el fabioler, el caixer fadrí, el caixer casat i el caixer pagès es dirigiran a la Casa Consistorial, on el fabioler demanarà permís al caixer batle per comentar la festa. Tot seguit, el caixer batle lliurarà la bandera de Sant Llorenç al caixer fadrí.

Quan el fabioler, el caixer fadrí, el caixer casat i el caixer pagès arribin a la placa des Ramal, els caixers hauran de llevar-se la guindola i saludaran quan passi la bandera. També hauran de saludar davant les autoritats i així mateix quan estiguin en formació i es dugui a terme qualsevol acte protocol·lari. Això no obstant, no se l'hauran de llevar mentre esperen que comenci algun acte en el qual no hi participi cap membre de la qualcada.

Per formar la qualcada els caixers es col·locaran per ordre d'edat, de menor a major. Encapçalaran la qualcada el fabioler, seguit del caixer fadrí, el caixer casat i el caixer pagès i la resta de caixers, d'acord amb l'ordre abans esmentat. Si hi ha caixers convidats, se situaran al lloc on indiqui la Junta de Caixers.

Una vegada col·locats, es dirigiran a la rectoria per recollir el caixer capellà. Allí, el saludaran, el capellà tornarà la salutació, muntarà el seu cavall i s'afegirà a la qualcada.

Després aniran cap a l'Ajuntament per recollir el caixer batle i el caixer municipal. Mentres els caixers passen, tots saludaran el caixer batle, aquest tornarà la salutació i s'afegirà a la qualcada.

Una vegada el caixer batle sigui damunt el cavall, el batle o batle en funcions li lliurarà el bastó de comandament.

A continuació, la qualcada farà un recorregut per tot el poble i els caixers saludaran llevant-se la guindola davant l'Ajuntament, les esglésies del poble, l'hospital, el domicili del caixer batle i altres llocs públics.

La Junta de Caixers serà l'encarregada d'indicar l'itinerari a seguir, el qual haurà de ser comunicat prèviament als membres de la qualcada.

S'Intentarà que l'itinerari abarqui el màxim de carrers possible durant el

dissabte i diumenge i també que aquest itinerari sigui el mateix any rere any. Els caixers en tot moment hauran de comportar-se educadament i digna; no fumaran, no beuran alcohol ni menjaran mentre participin en qualsevol acte referit a la qualcada.

Si un caixer es vol retirar de la qualcada per un motiu justificat, haurà de demanar-ho al caixer batle o a qualsevol membre de la Junta de Caixers, el qual li atorgarà el permís, si escau. En cas que ho hagi demanat a un membre de la Junta, aquest ho comunicarà al caixer batle de seguida.

A l'hora fixada, la qualcada es dirigirà a l'ermita de Sant Pere per anar a les completes.

Quan s'arribi dalt Sant Pere Nou els cavalls hauran d'arribar fins a les escales, es col·locaran en dues files passant pel mig i en darrer terme el caixer capellà, el caixer batle i el caixer municipal passaran pel mig de la Qualcada. Un cop el caixer batle doni permís, llavors es podrà desmuntar.

Arribats a l'ermita, els caixers en formació (de menor a major), es col·locaran a baix de rescata. Quan arribin els membres de la corporació partiran en formació fins a la entrada de l'església, seguits de les autoritats. El caixer casat i el pagès sortiran de la formació i es dirigiran a les autoritats per acompanyar-les a completes. Les autoritats passaran per enmig, seguits del caixer batle, la capellana, el municipal, el caixer pagès i el caixer casat.

Els caixers en tots els actes que estiguin en formació han de saludar les autoritats en passar-hi per davant i han de portar el fuet i la guindola amb la mà esquerra.

Una vegada a la porta de l'església, el caixer pagès i el caixer casat donaran el pas al fabioler i al caixer fadrí; darrere ells entraran la resta de caixers en formació. A l'entrada de l'ermita es lliurarà a tots els caixers, manco al caixer batle, una canya verda com a símbol de la convidada que oferirà l'Ajuntament en acabar la jornada del dissabte de Sant Llorenç; tots els caixers tindran l'obligació de portar-la a la convidada.

Dins l'església i una volta col·locats, el caixer fadrí anirà fins a l'altar on saludarà i farà una reverència amb la bandera, deixant-la posteriorment en un costat. El caixer capellà serà l'encarregat de presidir la cerimònia. Acabat el cant de completes, el caixer fadrí de bell nou saludarà i farà una reverència amb la bandera; seguidament els caixers sortiran en formació, quedant formats defora, davant l'entrada de l'esquerra, perquè hi puguin passar per enmig les autoritats, el caixer batle, la capellana i el caixer municipal. Quan aquests passin, els caixers s'han de descobrir.

Una vegada acabades les completes, els caixers aniran a sa Plaça per tal de dur-hi a terme una passada de caragol. Les canyes verdes es deixaran al lloc on designi la Junta de Caixers.

A continuació, els caixers es col·locaran al carrer Menor, en formació, igual que a la qualcada, manco el caixer batle, el caixer capellà i el caixer municipal, que se situaran al carrer Major per comentar el jaleo. No començarà fins

que les autoritats estiguin situades i el batle o batle en funcions doni el permís corresponent per començar.

Tindrà que presidi el Jaleo, al costat de la música, el consistori o alguna representació d'ell.

En primer lloc entrarà el fabioler seguit del caixer fadrí, el qual lliurarà la bandera al batle o batle en funcions. La bandera serà col·locada en un lloc visible. Seguidament, el caixer fadrí sortirà de la plaça i es col·locarà al seu lloc dins la formació de la qualcada.

El caixer batle obrirà el jaleo, es dirigirà al consistori i els saludarà. Tot seguit començarà a sonar la música corresponent en aquest acte. A continuació entraran a la Plaça el caixer municipal i el caixer capellà.

El Caixer Batle, Caixer Capellà, Caixer Municipal i Fabioler seguiran dins la qualcada fent les voltes que marquen aquests protocols.

L'ordre d'entrada a la plaça serà el següent: Caixer Batle, Caixer Municipal, Caixer Capellà, Caixer Fadrí, Caixer Casat, Caixer Pagès i la resta de caixers de menor a major d'edat.

La banda de música haurà de seguir aquestes normes:

1. La música sonarà quan el caixer entri a la plaça i hagi saludat les autoritats.

11 La música pararà quan el caixer surti de la plaça i tornarà a sonar quan el caixer següent hagi saludat.

2. La música s'aturarà quan algun caixer o cavall hagi sofert alguna caiguda o contratemps dins sa Plaça.

El caixer que hagi d'entrar a la plaça haurà d'esperar que els caixers d'abans d'ell hagin sortit totalment de la plaça. Entre els caixers que entrin i surtin de la plaça s'haurà de deixar una separació prudencial.

Es faran dues voltes de jaleo i després dues de caragol per sa Plaça. La primera amb el mateix recorregut que durant el jaleo i la segona per dirigir-se a acomiadar-se del caixer batle i del caixer capellà.

Posteriorment, els caixers tindran quaranta-cinc minuts per reunir-se a la rectoria, lloc d'on partiran a peu, en formació i amb la canya verda cap a la Casa Consistorial per assistir a la beguda que oferirà l'Ajuntament.

A l'Ajuntament, els caixers es col·locaran en formació a l'entrada i a l'escala; tot seguit el caixer casat i el caixer pagès saludaran el caixer batle i l'acompanyaran a la beguda. Passaran enmig de la formació el consistori i els convidats de l'Ajuntament, seguits del caixer batle, caixer capellà, caixer municipal, caixer casat i caixer pagès.

Els caixers entraran en formació a la sala on es dugui a terme la convidada. La beguda no podrà comentar sense l'assistència dels caixers de la qualcada.

Després de la Beguda, els caixers sortiran en formació i acompanyaran a peu el caixer batle fins al seu domicili. Quan hi arribin, el caixer casat i el caixer pagès sortiran de la formació per acompanyar-lo fins a la porta. A continuació es farà el mateix: acompanyaran el caixer capellà fins a la rectoria i, posteriorment, tots els caixers acompanyaran el caixer fadrí al seu domicili, on quedarà la bandera de Sant Llorenç fins a l'endemà matí.

Després d'aquest acte es donarà per acabat el dissabte de Sant Llorenç.

4.4 Diumenge de Sant Llorenç.

La Junta de Caixers fixarà 1'hora de trobada dels Caixers, que tindrà lloc a la placa des Ramal.

Primerament el fabioler, el caixer casat i el caixer pagès aniran a cercar la bandera de Sant Llorenç a cal caixer fadrí. Quan el caixer fadrí, el caixer pagès, el caixer casat i el fabioler arribin a sa placa des Ramal, tots els caixers es llevaran la guindola i saludaran en passar la bandera.

Una vegada incorporats el fabioler i la Junta de Caixers, es tornarà a comentar la qualcada amb el mateix ordre que el dissabte de Sant Llorenç.

En primer lloc aniran a recollir el caixer capellà a la rectoria, per després dirigir-se al domicili particular del caixer batle, on també s'incorporarà el Caixer Municipal.

A hora de recollir el caixer capellà i el caixer batle, tots els caixers es llevaran la guindola i saludaran.

A continuació la qualcada farà un recorregut pel poble. La Junta de Caixers serà l'encarregada de marcar l'itinerari a seguir el diumenge, que si ve al cas pot ser diferent al del dissabte, el qual haurà de ser comunicat prèviament als membres de la qualcada.

Les normes de comportament i dels protocols seran les mateixes que s'han especificat per al dissabte.

Aquest recorregut acabarà a 1'església de Santa Eulàlia on el caixers, després de desmuntar, es posaran en formació, excepte el caixer capellà, per anar a cercar a peu el consistori i acompanyar-lo a la missa de caixers.

Una vegada la comitiva arribi a les portes de la Casa Consistorial, sortiran de la formació el caixer casat i el caixer pagès, que aniran fins al batle per anar a convidar el consistori a assistir a la missa de caixers. Seguidament, s'incorporaran a la comitiva i partiran cap a 1'església, seguits del caixer batle i del caixer municipal, del consistori i dels convidats.

Una vegada acabat aquest acte, la comitiva partirà cap a l'església de Santa Eulàlia, encapçalada per la banda de música i seguida pels caixers a peu, juntament amb el consistori i els convidats.

Arribats a la porta major de l'església sortiran quatre caixers, d'Alaior, elegits d'entre tots a la darrera reunió, per portar la imatge de Sant Llorenç fins a l'altar major de 1'església; després, els caixers casat i pagès aniran fins al caixer batle per comunicar-li que ja tot és disposat per comentar la missa de caixers. En primer lloc, s'entrarà a l'església la imatge de sant Llorenç, seguida de totes les autoritats, el caixer batle, el caixer municipal i tots els caixers. Les autoritats i els caixers ocuparan un lloc preferent dins l'església, que estarà reservat.

Dins 1'església i una vegada col·locats tots els caixers i les autoritats, el

caixer fadrí anirà fins a Faltar major on saludarà i farà una reverència amb la bandera segons costums tradicionals, i deixarà la bandera en un costat de Faltar habilitat per a tal menester.

La missa dels caixers serà presidida pel caixer capellà i concelebrada per tots els preveres convidats per la parròquia.

Després del sermó, els caixers elegits a la darrera reunió aniran a la sagristia, en sortiran de dos en dos, faran la reverència davant faltar, repartiran l'aigua-ros per separat i acabaran a la porta major, on esperaran per tornar tots junts de dos en dos i faran una reverència davant l'altar.

En acabar la missa, els caixers sortiran al carrer en formació i passaran per enmig les autoritats i la corporació, el caixer batle i la resta dels caixers.

Una vegada acabat aquest acte els caixers muntaran de bell nou i es dirigiran a Sa Plaça. Tots els caixers faran una passada de caragol a la placa abans de comentar el jaleo.

El caixer es col·locaran al carrer Menor, en formació, igual que a la qualcada, manco el caixer batle, el caixer capellà i el caixer municipal, que se situaran al carrer Major per comentar el jaleo. El jaleo no començarà fins que les autoritats estiguin situades al seu lloc corresponent, i el batle o batle en funcions doni el permís corresponent per comentar.

En primer lloc entrarà el fabioler seguit del caixer fadrí, el qual lliurarà la bandera al batle o batle en funcions. La bandera serà col·locada en un lloc visible. Seguidament, el caixer fadrí, tant dissabte com diumenge, sortirà de la plaça i es col·locarà al seu lloc dins la formació de la qualcada.

El caixer batle obrirà el jaleo, es dirigirà al consistori i en saludarà els membres; tot seguit començarà a sonar la música típica d'aquest acte. L'ordre d'entrada a la plata serà el següent: caixer batle, caixer municipal, caixer capellà, caixer fadrí, caixer casat, caixer pagès i la resta de caixers de menor a major edat.

El Caixer Batle, Caixer Capella, Caixer Municipal i Fabioler seguiran dins la qualcada fent les voltes que marquen aquests protocols.

La banda de música seguirà les mateixes normes que dissabte.

Durant la primera volta es tocarà el jaleo i a partir de la segona volta del jaleo -la volta de la canya- el consistori i autoritats convidades lliuraran als caixers una canya i una cullera de plata. Durant aquesta volta es tocarà el pasdoble tradicional per aquest acte.

En acabar el jaleo, s'acomiarà del caixer batle a l'Ajuntament i del caixer capellà a la rectoria. Posteriorment, tots els components de la Qualcada acompanyaran el caixer fadrí de deixar la bandera a l'Ajuntament, i es dissoldrà la comitiva.

Seguidament, els caixers que ho hagin desitjat passaran a repartir l'aiguaros per totes les cases del poble. Prèviament, la Junta de Caixers haurà distribuït les zones de repartiment de l'aigua-ros.

Aquests caixers es trobaran 45 minuts després de desmuntar a l'Ajuntament d'Alaior, per partir tots junts.

4.5.- Dilluns de Sant Llorenç.

El dilluns de Sant Llorenç se celebren les corregudes as Cós, a les quals hi podran participar tots els cavalls i caixers que hagin participat a les festes.

La vestimenta dels caixers per a les curses serà: botes o polaines, calçons i camisa blanca, corbatí, esperons i casc.

CATEGORIES:

SELLA
SELLÓ
ASES
PONIS

La Junta de Caixers reglamentarà les corregudes des Cós, les quals recolliran els elements i normes tradicionals de les quals es tengui coneixement. Podent assessorar-se a través de la Junta Ciutadana i de les persones que cregui convenient.

5. JUNTA CIUTADANA DE LES FESTES EN HONOR A SANT LLORENÇ.

Amb l'elaboració d'aquests protocols s'inclou una nova figura: una junta Ciutadana de les festes de Sant Llorenç. En aquesta junta hi estan representats d'una manera directa i indirecta tots els ciutadans d'Alaior.

El motiu essencial d'aquesta creació rau en el fet que els protocols que ara s'han elaborat poden tenir errors, defectes, contradiccions i, el que és més important, el pas del temps els pot desvirtuar.

Com ja sabem, moltes coses que aquí s'han detallat provenen dels fets escrits, però moltes d'altres de la memòria col·lectiva d'Alaior. El temps i els costums poden fer que una situació esporàdica s'instauri com a tradició. Aquí és on entra aquesta Junta Ciutadana.

La Junta Ciutadana de les festes de Sant Llorenç tindrà com a finalitat intentar millorar les nostres festes, analitzar-ne any rere any els desenvolupament i aportar nous temes a debat.

En un termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquests protocols s'aprovarà un reglament on s'indiquin les normes de funcionament de la Junta Ciutadana.

Màxima representació ciutadana. La constituïran representants de:

- Partits polítics.
- Junta de Caixers.
- Representants dels caixers.
- Entitats del Municipi
- Persones relacionades amb la festa.
- Les seves propostes seran elevades a l'Ajuntament d'Alaior per si troba convenient la modificació puntual o total dels protocols.
- Intentar fer complir els protocols estrictament.
- Poder sancionador sobre els caixers per faltes comeses durant les festes.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL PRIMERA

Al municipi d'Alaior s'ha constatat l'existència d'altres festes semblants a les que se celebren en honor a sant Llorenç, que recullen en part la tradició i els protocols d'aquestes. L'Ajuntament d'Alaior intentarà regularitzar-les per tal

d'evitar l'ús d'elements absents a la festa que la puguin desvirtuar. Així, per tant, es redactaran unes normes reguladores, amb l'assessorament de la Junta de Caixers i la Junta de Seguiment.

DISPOSICIÓ FINAL

Els presents protocols anul·len íntegrament els anteriors i entraran en vigor el dia 01.01.1999. Continuaran vigents fins que no es modifiquin o es deroguin expressament.'

La present modificació entrarà en vigor a l'endemà de la seva publicació en el BOIB.

Alaior, 13 d'octubre de 2009.

El batlle, Pau Morlà Florit